

# Izjava



## Izjava 04/2022 o opcijama za dizajn digitalnog eura iz perspektive privatnosti i zaštite podataka

**Doneseno 10. listopada 2022.**

Translations proofread by EDPB Members.  
This language version has not yet been proofread.

### **Europski odbor za zaštitu podataka donio je sljedeću izjavu:**

U srpnju 2021. Europska središnja banka (ESB) odlučila je pokrenuti 24-mjesečnu fazu istraživanja mogućnosti za digitalni euro radi njegova izdavanja dvije ili tri godine kasnije, ako se donese takva odluka<sup>1</sup>.

S obzirom na potencijalne velike rizike za temeljna prava i slobode europskih građana koje bi takav projekt mogao predstavljati, Europski odbor za zaštitu podataka (EDPB) uputio je dopis<sup>2</sup> u kojem je podsjetio na načelo privatnosti i tehničke i integrirane zaštite podataka te iznio savjete o tom pitanju za fazu istraživanja. Nakon pozitivnog odgovora ESB-a EDPB je počeo održavati sastanke stručnjaka sa službenikom za zaštitu podataka i operativnom skupinom za digitalni euro čiji je cilj bio bolje razumijevanje projekta. Ti su sastanci omogućili EDPB-u da redovito šalje povratne informacije operativnoj skupini ESB-a o utjecaju projekta na politiku u pogledu privatnosti i zaštite podataka.

U veljači 2022. Europska komisija najavila je da namjerava podnijeti nacrt zakonodavnog instrumenta EU-a kojim se podupire uvođenje digitalnog eura u pravo EU-a 2023.<sup>3</sup>, a Euroskupina je 2021. i 2022. održala više tematskih rasprava o glavnim političkim aspektima tog projekta, među ostalim o privatnosti i zaštiti podataka.

<sup>1</sup> Za više informacija vidjeti [česta pitanja o digitalnom euru \(europa.eu\)](https://europa.eu/press-room/media/30444), pitanje 8.

<sup>2</sup> [https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb\\_letter\\_out\\_2021\\_0111-digitaleuro-toecb\\_en\\_1.pdf](https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb_letter_out_2021_0111-digitaleuro-toecb_en_1.pdf)

<sup>3</sup> Europska komisija, Stanje Unije, pismo namjere [https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU\\_2022\\_Letter\\_of\\_Intent\\_EN\\_0.pdf](https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_EN_0.pdf)

S obzirom na to da je Upravno vijeće ESB-a nedavno poduzelo korake u pogledu prvog podskupa rješenja odabranih u fazi istraživanja, posebno u vezi s dostupnosti digitalnog eura na internetu i izvan njega, razinom privatnosti podataka i mehanizmima transfera, EDPB želi u pisanom obliku podsjetiti na smjernice i stajalište izraženo prošle godine.

## Privatnost te tehnička i integrirana zaštita podataka

EDPB najprije podsjeća<sup>1</sup> da je vrlo visok standard privatnosti i zaštite podataka, u skladu s očekivanjima građana, neophodan kako bi se osiguralo povjerenje Europljana u buduću digitalni euro, koje je ključni čimbenik uspjeha projekta. U usporedbi s fizičkom gotovinom i njezinim prednostima u pogledu privatnosti i slobode, sigurno je da bi se digitalni euro, s obzirom na to da već postoje vrlo konkurentna i učinkovita sredstva plaćanja, morao odlikovati visokom razinom privatnosti, koju mora osigurati javni sektor i koja bi bila odlučujuća za njegovo prihvaćanje među građanima. Zbog toga bi digitalni euro trebao biti što sličniji fizičkoj gotovini.

Kako bi se poštovala načela privatnosti te tehničke i integrirane zaštite podataka, u skladu s odredbama o privatnosti i zaštiti podataka, u fazi istraživanja trebala bi se razmotriti različita tehnološka rješenja (ona koja su već dostupna ili druga koja se na drugi način mogu u razumnom roku prilagoditi) kako bi se omogućila usporedba različitih opcija dizajna iz aspekta privatnosti i zaštite podataka. Odluke ESB-a u pogledu dizajna trebale bi se temeljiti na dokumentiranoj procjeni učinka svih mogućih rizika, pri čemu bi se prednost trebala dati inovativnim tehnologijama za povećanje privatnosti (kao što su e-gotovina ili dokaz nultog znanja).

U ovoj fazi istraživanja Upravno vijeće ESB-a podržalo je dizajn digitalnog eura s obzirom na privatnost i zaštitu podataka na temelju prirode provjere transakcija i vrste upotrebe (na internetu ili izvanmrežno), u skladu s dokumentima koje je ESB predstavio tijekom savjetovanja s dionicima<sup>4</sup>, a koji su navedeni u nedavno objavljenom izvješću ESB-a o napretku u istraživanju opcija za digitalni euro<sup>5</sup>.

## Izbjegavanje sustavne validacije i praćenja transakcija

EDPB napominje da bi „osnovni scenarij” koji je odabrao ESB uključivao razvoj oblika digitalnog eura dostupnog na internetu, čije transakcije validira treća strana<sup>5</sup>. To bi podrazumijevalo potpunu transparentnost određenih osobnih podataka (uključujući podatke o transakcijama) prema trećoj strani za potrebe sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Eventualni izvanmrežni modalitet, s privatnim transakcijama i držanjima za beskontaktna plaćanja nižih iznosa, i pristup „selektivne privatnosti”<sup>5</sup> za internetske transakcije, pri čemu se samo velike transakcije provjeravaju za potrebe sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, smatraju se slučajevima koji „ne pripadaju osnovnom scenariju” te se moraju pobliže istražiti.

Kako bi se ispunili politički ciljevi utvrđeni u člancima 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i postigla visoka razina privatnosti koju može ponuditi samo javni sektor, možda neće uvijek biti

---

4

[https://www.ecb.europa.eu/paym/digital\\_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504\\_fou\\_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc](https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_fou_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc)

5

[https://www.ecb.europa.eu/paym/digital\\_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs220929\\_en.pdf](https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs220929_en.pdf); str. 5. – 8.

primjereno da validaciju transakcije provodi treća strana. Moguće regulatorne provjere u pravilu bi se trebale provoditi naknadno i ciljano u slučaju rizika od pranja novca i financiranja terorizma. Validacija svake transakcije u digitalnim eurima možda nije u skladu s načelima nužnosti i proporcionalnosti zaštite podataka kako se tumače u sudskoj praksi Suda EU-a<sup>6</sup>.

## Prag privatnosti, na internetu i izvan njega

U tom kontekstu EDPB predlaže da se u osnovni scenarij, za internetski i izvanmrežni modalitet, uvede „prag privatnosti”, odnosno vrijednost transakcije ispod koje se transakcije ne smiju pratiti. Time bi se osiguralo povjerenje građana u privatnost svakodnevnih plaćanja u digitalnim eurima s obzirom da ona predstavljaju nisku razinu rizika od pranja novca i financiranja terorizma. Odustajanje od praćenja znači da se transakcije male vrijednosti ne provjeravaju i ne bilježe u knjigama posrednika.

Osim toga, EDPB preporučuje da se digitalni euro što više oblikuje po modalitetu plaćanja između dva potrošača, dostupnim na internetu i izvanmrežno, za razliku od modela koji se temelji na računima. Ako je za funkcioniranje digitalnog eura potreban račun, EDPB bi preporučio da se istraži bi li i na koji način njegovo funkcioniranje moglo smanjiti povezanost s bankovnim računima ili računima elektroničkog novca na vrijeme potrebno da korisnici isplate novac sa svoje digitalne lisnice u eurima ili je napune, kao što je to sad slučaj s bankomatima<sup>7</sup>.

## Potreba za posebnim regulatornim okvirom

Nadalje, EDPB preporučuje razvoj posebnog pravnog okvira za digitalni euro, koji bi se, osim drugim pravnim pitanjima, posebno trebao baviti aspektima zaštite podataka i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Doista, čini se da postojeći pravni okvir za elektronička plaćanja<sup>8</sup> nije prikladan za alat kao što je digitalni euro, koji se razlikuje od drugih postojećih sredstava elektroničkog plaćanja u pogledu ciljeva politike i razine povjerenja potrebne za ispunjavanje očekivanja javnosti. EDPB preporučuje da taj posebni pravni okvir bude dio „osnovnog scenarija” koji su predvidjele institucije EU-a.

EDPB stoga pozdravlja namjeru Komisije da 2023. predloži takav pravni okvir. Spreman je nakon toga Komisiji i zakonodavcima pružiti relevantne smjernice kako bi se postigla ravnoteža između zaštite podataka i drugih ciljeva, kao što je sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, uzimajući u obzir sve relevantne ciljeve uvođenja digitalnog eura. Te bi se smjernice mogle temeljiti na ovoj izjavi, neformalnim sastancima prema potrebi i zajedničkom mišljenju EDPB-a / Europskog nadzornika za zaštitu podataka o nacrtu zakonodavnog instrumenta Komisije.

Kad je riječ o odgovarajućoj prethodnoj procjeni rizika za prava i slobode pojedinaca, EDPB podsjeća da će biti potrebno provesti procjenu učinka na zaštitu podataka u skladu s važećim propisima o zaštiti podataka. Preporučuje i da se procjena rizika u pogledu privatnosti te sprječavanja pranja novca i

---

<sup>6</sup> Vidjeti posebno: La Quadrature du Net i drugi (predmet C-511/18, presuda od 6. listopada 2020.), ECLI:EU:C:2020:791; Tele2 Sverige AB (predmet C-203/15, presuda od 21. prosinca 2016.), ECLI:EU:C:2016:970; Ministerio Fiscal (predmet C-207/16, presuda od 2. listopada 2018.), ECLI:EU:C:2018:788.

<sup>7</sup> Bankomati za podizanje gotovine.

<sup>8</sup> Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac i Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu.

financiranja terorizma provodi zajedno prije predlaganja konkretnih opcija za dizajn kako bi se sveobuhvatno procijenila i ublažila oba rizika, koji su na neki način međusobno povezani.

## Poticanje javne demokratske rasprave

Naposljetku, EDPB poziva ESB i Komisiju da potaknu javnu raspravu o zaštiti osobnih podataka pri digitalnim plaćanjima. Prema njegovu mišljenju ESB-u i Komisiji mogla bi koristiti gledišta civilnog društva i akademske zajednice o tome kako bi u praksi projekt digitalnog eura mogao ispuniti najviše standarde privatnosti i zaštite podataka.

EDPB pozdravlja dosadašnje plodonosne razmjene s operativnom skupinom ESB-a za digitalni euro i spreman je pružiti daljnje savjete ESB-u tijekom istraživanja te preispitivati i razrađivati predviđene opcije za dizajn, što će znatno doprinijeti uspjehu projekta digitalnog eura, pri čemu će se poštovati temeljna prava pojedinaca na zaštitu podataka.

Kad je riječ o primjeru upotrebe prototipa u kontekstu plaćanja u e-trgovini<sup>9</sup>, EDPB preporučuje da se osigura potpuna usklađenost prijedloga s presudom u predmetu Schrems II i s drugim važećim pravilima o zaštiti podataka.

Za Europski odbor za zaštitu podataka

Predsjednica

(Andrea Jelinek)

---

<sup>9</sup> <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews220916.en.html>